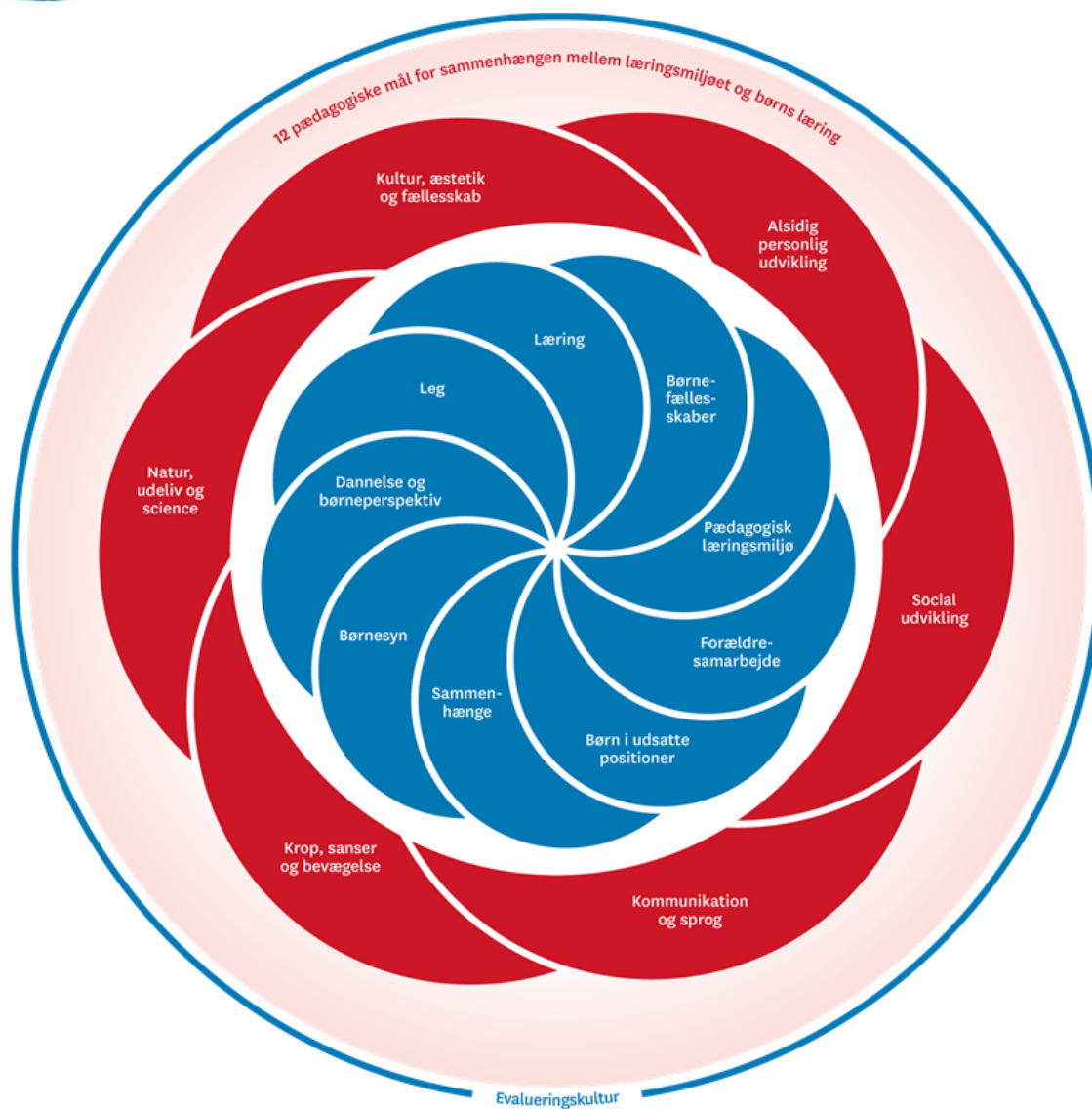

Pædagogisk læreplan - Børnehaven

Daginstitutionen Søhøjlandet

Pædagogisk læreplan for Daginstitution Søhøjlandet 2023

Daginstitution Søhøjlandet består af fire enheder og dagplejen i fire landsbyer i Silkeborg kommune;

- Gjern Børnehus + dagplejen
- Børnehuset Forårsvej+ dagplejen
- Sorring Børnehus + dagplejen
- Voel børnehus + dagplejen
- Børnehuset Stidalsvej og dagplejen

Alle børnehuse er af nyere dato eller nyrenoverede og fremstår i flotte lyse lokaler og der er en stor naturlegeplads tilknyttet hvert børnehus.

Alle børnehuse har både vuggestue og børnehaveafdeling.

Der er kostordning i alle børnehuse og ansat uddannet køkkenpersonale til opgaven.

Dagtilbuddet Søhøjlandets holdninger og værdier tager afsæt i Silkeborg kommunes sammenhængende børne- og unge politik samt strategi for dagtilbud.

[https://silkeborg.dk/Kommunen/Politikker-planer-og-strategier/Politikker-0-til-18-
aar/Dagtilbudsstrategi](https://silkeborg.dk/Kommunen/Politikker-planer-og-strategier/Politikker-0-til-18-aar/Dagtilbudsstrategi)

<https://skolestyrelse.silkeborg.dk/Bilag/1-overordnede-struktur-til-til-sammenhaengende-boerne-og-ungepolitik>

Vores pædagogiske afsæt har barnet i centrum. Vi tilrettelægger en forudsigelig hverdag, der organiserer læringsmiljøerne, så de tager udgangspunkt i det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi arbejder med små børnefællesskaber for at sikre nærvær, omsorg og udvikling for alle børn.

Vi ser forældrene som en vigtig ressource og samarbejdspartner, hvor vi med deres input og viden bliver bedre rustet til at fremme barnets trivsel, dannelse, læring og udvikling.

Vi afholder fælles personalemøder og pædagogiske dage for at understøtte børnehusenes og dagplejens fællesskabsfølelse samt for at sikre vidensdeling personalegruppen imellem.

Forældrebestyrelsen er i tæt samarbejde med ledelsen og det er her forældre kan få indflydelse på og deltage i udfærdigelse af dele af institutionens overordnede rammer.

Det pædagogiske grundlag

De centrale elementer er i det pædagogiske grundlag er:

Børnesyn: Det at være barn har værdi i sig selv.

Dannelse og børneperspektiv: Børn skal høres og tages alvorligt som led i starten på en har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.

Læring : Læring skal forstås bredt og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.

Børnefællesskaber: Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.

Pædagogisk læringsmiljø: Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.

Forældresamarbejde: Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.

Børn i udsatte positioner: Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.

Sammenhæng til børnehaveklassen: Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

dannelsesproces og demokratisk forståelse.

Leg: Legen

I nedenstående uddyber vi det pædagogiske grundlag for Daginstitution Søhøjlandet .

BARNESYN

At være barn har en værdi i sig selv. Børn har ret til at være børn, til at være forskellige og til at udvikle sig i forskelligt tempo. I Dagtilbuddet Søhøjlandet vægter vi barnets leg og medbestemmelse. Vi værner om børnenes initiativ, fantasi og ret til at være sig selv. Vi ønsker at udfordre og stimulere børnene for at understøtte deres trivsel, læring, udvikling og dannelse i et miljø med tillid og tryghed. Personalet og ledelsen skaber rammerne og et læringsmiljø, der muliggør, at børnene oplever nærhed, trivsel, læring, udvikling og anerkendende relationer. Vi ser alle børn som kompetente og selvstændige, samtidig med, at vi giver børnene nærvær, omsorg og møder dem med positive forventninger og stor tillid.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Vi bruger blandt andet børneinterview som redskab for at inddrage børnene og få deres perspektiv på hverdagen i dagtilbuddet.
- Vi følger børnenes spor og følger deres initiativer.
- Vi lytter til børnene og forsøger at planlægge aktiviteter efter deres interesser.
- Vi inddrager børnene i hvilket legetøj, der bliver købt og vi tager dem med på råd, når vi indretter legemiljøer.
- Vi vægter nærværet med børnene højt og har en anerkendende og respektfuld tilgang.
- Vi møder og spejler børnene i deres følelser.
- Vi giver tid og ro til indkøring af børnene, så de får mulighed for at danne relationer og kan knytte sig til både børn og voksne. Forældre er velkomne, også i indkøringen.
- Vi deler så vidt muligt børnene i mindre grupper, så vi kan skabe et omsorgsfuldt og trygt miljø, hvor alle børnene har mulighed for at blive set og hørt.
- Vi strukturerer hverdagen, så børnene kender rammen og har indflydelse på den.

DANNELSE OG BØRNEPERSPEKTIV

Dannelse af barnet forstås som en dybere form for læring, hvor barnet som aktiv deltager får værdier og viden, som er med til at danne barnet som et hensynsfuldt, kritisk, demokratisk menneske.

Vi ønsker at medtænke dannelse, ligestilling og demokrati i vores pædagogiske praksis, så børnene oplever at have indflydelse på pædagogisk praksis uanset baggrund, køn, alder og kultur. I Søhøjlandet prioriterer vi børnenes perspektiv højt og vi ønsker, at vores læringsmiljø tager udgangspunkt i børnenes perspektiver. Dette gælder både i voksenplanlagte forløb, børneinitierede aktiviteter og i hverdagssituationer.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Vi møder alle børn med positive forventninger og fokuserer på deres ressourcer, styrker i deres sociale kompetencer og lyst til at deltage aktivt i fællesskabet. Vi har mulighed for at bruge ressourceblomster og relationsskemaer for at understøtte, at alle børnene har mulighed for at deltage i fællesskabet.
- Vi møder barnet uanset baggrund, køn og alder.
- Vi giver legen stor plads i hverdagen. Der øver børnene sig blandt andet i at forhandle, i samspil, i at tage hensyn mm. Vi hjælper og guider børn i legen og er til rådighed, hvis børnene har brug for hjælp. Vi har legekasser, for eksempel "købmand" og "brandmand", hvor børnene kan øve sig i at lege en bestemt leg med hjælp fra en voksen.
- Vi giver børnene reel indflydelse på deres hverdag, ved at de for eksempel kan være med til at planlægge dele af en tur eller aktivitet, så de får erfaring med demokratiske processer.
- Vi er oprigtigt nysgerrige på børnenes perspektiver og at børnenes stemme har en værdi.
- Vi deltager aktivt i børnenes leg, så vi på den måde kan opmuntre børnene til at sætte grænser, sige deres mening, vise følelser, stille spørgsmål og guide.
- De voksne er selvreflekterende og opmærksomme på deres betydning som rollemodeller for børnene.

LEG

Legen har en værdi i sig selv, fordi den fremmer børns udvikling, fantasi, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Børnenes egen leg er vigtig og skal have plads og respekteres. Vi har samtidig et ansvar for at være opmærksomme på, hvordan legefællesskaber udvikler sig. Mange børn leger spontant og af sig selv, men nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. Børn er forskellige og har brug for forskellige udfordringer. Forskelligheden kan handle om alder, køn, kulturel og social baggrund og individuelle interesser

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Vi vurderer løbende, om det er nødvendigt at sætte rammer for legen, så alle børnene trives og har det godt.
- Vi bruger legemanuskripter, der kan inspirere børnene til at finde på lege.
- Vi indretter dagen, så børnene har god tid til at lege og oplever så få afbrydelser i legen som muligt.
- Vi støtter, guider, hjælper og er tilstede i legen, når der er brug for det.
- Vi er opmærksomme på det fysiske børnemiljø, så det understøtter og inspirerer til leg.
- Vi inddrager børnenes interesser og følger deres spor, når vi planlægger legeaktiviteter
- Vi er opmærksomme på, om børnene føler sig inkluderet i legen.
- Vi veksler i løbet af dagen mellem børneinitieret leg og lege, som personalet har planlagt og deltager i.
- Via legen har børnene mulighed for at eksperimentere med alle hjørner af deres personlighed: Rolle- og regellege og forskellige følelser.

LÆRING

Læring kan ske gennem lege, relationer, planlagte aktiviteter, udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Læring sker hele dagen, både i leg, planlagte aktiviteter og rutinesituationer. Når vi arbejder med barnets læring, tager vi udgangspunkt i et bredt læringsbegreb, hvor barnets kropslige og motoriske, sociale, emotionelle og kognitive læring alle er vigtige elementer i det pædagogiske arbejde. Børn lærer ved at bruge krop og sanser, ved at undre sig og stille spørgsmål, eksperimentere og gøre opdagelser. Børns læring fremmes ved at turde begå fejl og slippe fantasien løs.

Børn lærer mange steder. Hjemmet er det vigtigste sted for børns trivsel, udvikling, læring og dannelse. Vi ønsker derfor at give børnene mulighed for at eksperimentere med deres erfaringer fra hjemmet og andre steder end dagtilbuddet. Læringsmiljøet skal være trygt, alsidigt og inddragende. Det er vigtigt for os, at børnene oplever at blive taget alvorligt og har indflydelse på deres læring i vores institution.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Vi tilrettelægger alsidige og varierede aktiviteter ud fra barnets udvikling.
- Vi er opmærksomme på, hvad børnene leger og bruger det, som optager dem i planlagte læringsaktiviteter.
- Vi inddrager de erfaringer som børnene har hjemmefra, så de får mulighed for at bruge dem i institutionen.
- Vi tager på ture i nærmiljøet, i naturen og deltager i kulturelle arrangementer, så børnene får alsidige oplevelser.
- Børnene får lov til at eksperimentere og lære af deres fejl.
- Vi er rollemodeller og sætter i tale, at det er en del af at lære, at man laver fejl og eksperimenterer undervejs. "Vi øver os" og "Vi er der ikke endnu" er sætninger, vi rigtig ofte bruger.
- Vi er opmærksomme på at tænke læring ind i hele dagen. Både i rutinesituationer, planlagte aktiviteter, børneinitieret leg og i stille stunder.
- Vi evaluerer løbende vores læringsmiljøer med fokus på, hvordan vi fremmer børnenes trivsel og læring.

BØRNEFÆLLESSKABER

Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber. Relationer og venskaber er afgørende for, at alle børn oplever at være en del af fællesskabet og bliver respekteret og lyttet til. Personalet og de andre børn har stor betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet. Forældre har et medansvar for at skabe velfungerende børnefællesskaber præget af anerkendelse af alle familier.

Vi lægger vægt på at skabe rum for, at børn kan skabe venskaber på tværs af alder, køn og kultur og at vi forebygger mobning.

PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbuddet. Vi ønsker at tilrettelægge det pædagogiske læringsmiljø sådan, at det inddrager børnenes perspektiv og mulighed for deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Vi arbejder målrettet med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Fra barnet møder om morgen til det tager hjem om eftermiddagen ønsker vi at tilrettelægge dagen, så barnet får de bedste betingelser for at lære og udvikle sig. Vi ser alle situationer i hverdagen som pædagogiske læringsmiljøer, hvor barnet kan lære, udvikle sig og blive stimuleret.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS :

- Vi vægter høj faglighed og lægger derfor vægt på uddannelse af personalet.
- Vi har voksne rollemodeller, der møder børnene med respekt og anerkendelse.
- Vi indretter læringsmiljøet, så det er overskueligt for børnene.
- Vi understøtter dagligdagen visuelt ved for eksempel at bruge piktogrammer.
- Vi er bevidste om at indgå i længere dialoger med børnene, stiller åbne spørgsmål og hele tiden sætter ord på, hvad der sker i hverdagen. Dette gælder både i pædagogiske tilrettelagte aktiviteter, daglige aktiviteter, spontane aktiviteter og daglige rutiner med børnene som frokost, oprydning og lignende.
- Vi øver barnets forskellige kompetencer både i de daglige rutiner, børneiniterede lege og i voksenstyrede lege og aktiviteter.
- Vi laver legegrupper, hvor børn både er sammen med bedste venner og andre, som de ikke kender så godt.
- Vi indtænker multimedie som en naturlig del af børnenes hverdag.
- Vi indretter de fysiske rammer, så det inddrager børnenes perspektiv, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.
- Vi vægter at dele børnene i små grupper, så læringsmiljøet bliver optimalt for børnene.
- Vi undersøger vores legemiljøer, reflekterer og evaluerer løbende, så de hele tiden understøtter børnenes læring, trivsel og dannelse.

SAMARBEJDE MED FORÆLDRE OM BØRNS LÆRING

Vi ønsker at opbygge et tillidsfuldt og konstruktivt samarbejde med alle forældre uanset baggrund. Det er vigtigt for os, at vi afstemmer forventninger sammen med forældrene, så samarbejdet både har fokus på det sociale sammenhold og relationerne mellem børn og forældre om barnets trivsel og læring.

EKSEMPLER I VORES PRAKSIS:

- Vi holder samtaler ved opstart, ved 2 år og igen ved 4 år. Derudover kan forældre og personale altid bede om en samtale, hvis de har brug for det
- Vi afholder forældremøder min. en gang om året
- Vi afholder sociale arrangementer såsom forældrekafe, sommerfest, julefest mv
- Vi vurderer børnenes trivsel flere gange om året og samarbejder med forældre om børnenes trivsel.
- Vi samarbejder med forældrene omkring børnenes trivsel i hverdagen.

BØRN I UDSATTE POSITIONER

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

<https://silkeborg.dk/Kommunen/Politikker-planer-og-strategier/Politikker-0-til-18-aar/Mindset-for-inklusion>

Vi har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn kan deltage i fællesskabet. Alle børn har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er vigtigt, at vores forventninger til børn i udsatte positioner er lige så positive som til andre børn. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af fællesskabet, ligesom deres forældre er en vigtig del af forældrefællesskabet.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Vi har tæt dialog med forældre for at støtte barnet bedst muligt
- Vi inddrager relevante fagprofessionelle for at støtte børnene bedst muligt
- Vi er opmærksomme på, at børn i udsatte positioner kan have brug for at være i mindre grupper med ekstra ressourcer.
- Vi møder børnene med positive forventninger, passende udfordringer og ser på barnets ressourcer.
- Vi har en tydelig, tilgængelig og nærværende voksenrolle.
- Vi arbejder med rammesætning, piktogrammer og andre visuelle støtte-redskaber, når der er behov for det.
- Vi arbejder med, at børn i udsatte positioner er en del af børnefællesskabet, og at børnene oplever, at de er en vigtig del af fællesskabet.

SAMMENHÆNG TIL BØRNEHAVEKLASSEN

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Vi arbejder med at tilrettelægge læringsmiljøet det sidste år i børnehaven, så der bliver skabt en sammenhæng til børnehaveklassen. Dette gælder både i forhold til et fysisk samarbejde med skolen og også arbejdet med børnefællesskaber, barnets lyst til at lære, mod på nye oplevelser, vedholdenhed, fordybelse og lyst til at tage initiativ. Vi har også fokus på, at børnene kan indgå i børnefællesskaber og tage initiativ til at indgå i relationer. Børnene får også mulighed for at udvikle nysgerrighed for farver, bogstaver, tal, mønstre mm.

EKSEMPLER PÅ VORES PRAKSIS:

- Regellege
- Spille spil
- Børnemøder
- God tid til leg og fordybelse
- Kapitelbøger
- Fri for Mobberi
- Legegrupper, hvor personalet laver grupperne
- Øve i at skrive navn
- Børneskrift
- Forsøg
- Selvhjulpenhed
- Aktiviteter med børnehaveklassen
- Adgang til "opgave bøger "
- Overlevering af børn til børnehaveklassen sker i samarbejde med forældre via "Hjernen og Hjertet "
- Personalet på skolen og børnehaven samarbejder om børnenes trivsel

INDDRAGELSE AF LOKALSAMFUNDET.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Under udarbejdelse

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

I Dagtilbuddet Søhøjlandet arbejder vi med børnemiljøet som en integreret del af den pædagogiske læreplan. Det vil sige at vi har fokus på læringsmiljøerne og på den måde vi kommer omkring indretning af rummene, støjniveau, børnenes muligheder for at udfolde sig mv. Vi arbejder med børnenes tilknytning, både til voksne og børn, indbyrdes respekt, accept af forskelligheder og indbyrdes sammenspil, så det bliver et rart og trygt psykisk børnemiljø. Børnene inddrages og får en stemme, så deres perspektiv respekteres og inddrages.

EKSEMPLER FRA PRAKSIS:

- Børneinterview med børnene, hvor de bliver spurgt om både det psykiske og fysiske børnemiljø
- Børnemøder, hvor emner bliver taget op
- Trivsel på tværs, hvor vi to gange om året systematisk vurderer børnenes trivsel og inddrager forældrene.
- Vi bruger udearealerne som en ligeværdig del af vores læringsmiljø
- Vi inddeler børnene i små børnefællesskaber
- Vi har fokus på små legemiljøer, både ude og inde
- Vi har retningslinjer for god hygiejne

Vi har stor opmærksomhed på vores forskellige rutinesituationer, som måltider, garderoben, overgange mv. og de aspekter, der kommer i spil her.

DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Alsidig personlig udvikling: "Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse."

Social udvikling: "Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m."

Kommunikation og sprog: "Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn."

Krop sanser og bevægelser: "Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Natur udeliv og science: "Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Kultur æstetik og fællesskab: "Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Eksempler på praksis:

- Det enkelte barn modtages ved opstart af en medarbejder, der fungerer som barnets primære pædagog/omsorgsperson. Der er særlig fokus på den nære tilknytningsrelation. I børnehaven sker indkøringsperioden i det tempo, der er behov for. Den primære pædagog og barnet har god tid til at lære hinanden at kende, i starten med forældredeltagelse og senere i korte tidsintervaller. En tryk indkøring er vigtig og afgørende for barnets trivsel og udvikling.
- Børnene inddeles i små grupper, hvor der er tid til det enkelte barn. Her muliggøres tid til fordybelse, fælles fokus med udgangspunkt i børnegruppen og samvær med nærværende voksne.
Det enkelte barn kommer i fokus og deltager i lege, hvor vi blandt andet øver medbestemmelse, turtagning og fælles opmærksomhed.
Rammerne er tydelige men fleksible og der er øje for det enkelte barns ressourcer og forudsætninger.
- Vi skaber trygge, pædagogiske læringsmiljøer og rammer, der inspirerer til leg og samspil. Der tages udgangspunkt i børnenes interesser og behov samt i de styrkede læreplaner.
- Dagsrytmen har en fast struktur med genkendelige rutiner, hvor børnene skiftes til at hjælpe med forskellige praktiske opgaver. Børnene hjælper bl.a. med borddækning og med at hente rullevoanen med mad og kører den retur til opvask. Børnene hjælper ligeledes med rengøring af legetøj og med oprydning inde og ude.

- Vi følger barnets spor, spørger nysgerrigt ind til de lege og aktiviteter, der foregår rundt i de forskellige læringsmiljøer. Samtidig er vi tilgængelige ift. guidning og hjælp, hvis legen har brug for nye input eller aktiviteten har brug for voksenstyring.

Sammen med børnene evaluerer vi de forskellige aktiviteter, lege og projekter, vi har arbejdet med. Børnene får her også mulighed for at komme med nye idéer.

- Ift. børn i udsatte positioner, udarbejder vi en handleplan for en særlig pædagogisk indsats. Vi støtter barnet i samspillet med de andre børn, ud fra barnets forudsætninger og ofte i mindre grupper.
- Alle medarbejdere i børnehuse har en anerkendende tilgang til alle børn.
- Vi støtter barnet i dets følelsesmæssige udvikling ved at spejle de følelser, som barnet giver udtryk for. Gengælder smil, begejstring, trøster og anerkender. Vi giver børnene støtte til at forklare eget perspektiv og øve forståelse for den andens perspektiv, italesættelse af følelser samt hjælp til at komme videre.
- Vi arbejder med Fri for Mobberi, hvor børnene lærer om følelser, mod, tolerance, respekt og omsorg, ift. sig selv og de andre børn.
- Vi afholder bedsteforældredage og forskellige traditioner, hvor forældrene også ofte deltager. Det giver børnene mulighed for at være vært i deres dagtilbud og vise forældrene hvor, med hvem og med hvad, de ofte leger.
- Vi er i løbende dialog med forældrene om deres barns udvikling og har altid øje for børn i udsatte positioner. Vi bruger bl.a. "Trivsel på tværs" som metode til at synliggøre praksisser, hvor deltagelsesmuligheder og barnets trivsel er i særlig fokus. Vi har mulighed for at arbejde med ressourceblomsten/forudsætningsanalysen, som synliggør barnets ressourcer og de forudsætninger, der skal være til stede for at barnet har de bedste udviklingsbetingelser.
- Vi støtter børnene i at opleve succes og mestring og vi støtter barnet, når det oplever modgang og usikkerhed, således, at det ikke holder sig tilbage af frygt for at fejle.
- Vi har særlig fokus på barnets udvikling af selvværd. Dette gør vi ved at se og møde barnet anerkendende. Vi prioriterer nærvær med barnet, så det oplever sig selv som værdifuldt.

- Vi har fokus på, at børnene i løbet af dagen kan lege fordybet og uforstyrret. Dette gøres gennem tilrettelæggelse af aktiviteter med udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone samt med indretningen af det pædagogiske læringsmiljø.

SOCIAL UDVIKLING

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Eksempler på praksis :

- Som pædagogisk personale har vi fokus på den trygge tilknytning og er barnets sikre base.
- I børnegruppen har vi fokus på hinanden. Hvem er her? Hvem mangler vi? Vi følger børnenes spor og inddrager børnene, så de oplever at have medbestemmelse. Hvad skal vi lege, synge, lave? Her øves også på at lytte, vente på tur og blive enige som byggesten til demokratisk dannelse.
- Vi arbejder ud fra et Mindset om en inkluderende fællesskabskultur, hvor børnene har lige mulighed for deltagelse og for oplevelse af samhørighed. Derfor arbejder vi i små børnefællesskaber, hvor grupperne varierer og er fleksible. Grupperne kan sammensættes bl.a. ud fra køn, alder, udviklingszoner, forudsætninger, kompetencer, interesser og udviklingsbehov.
- Vi arbejder med "Fri for Mobberi".
Ud fra historiefortællingen, følelsesplakater, samtaleplakater og massage taler vi med børnene om mod, ansvar, tolerance og omsorg.
- Vi ser forskellighed som en ressource og synliggør, i børnegruppen, barnets styrker og ressourcer. Samtidig viser vi med oplevelser og aktiviteter, at vi sammen kan mere, fordi vi er forskellige og er gode til forskellige ting. Bl.a. at et barn kan få hjælp af sin kammerat til noget, barnet selv ikke mestrer endnu.

- Vi er empatisk nysgerrige og forholder os nysgerrigt til barnets oplevelsesverden. Som voksne støtter vi børnene i at udtrykke følelser, se hinanden, lytte til hinanden, vise omsorg og afstemme sig ift. andres adfærd og følelser. Det kan både være i legesituationer, hvor den voksne sætter ord på den gode leg og i konfliktsituationer, hvor den voksne hjælper til konfliktløsning. Samtidig er vi opmærksomme på at være gode rollemodeller, som børnene kan spejle sig i, det gælder bl.a. vores måde at tale på til børnene og hinanden og vores måde at trøste, hjælpe og guide på.
- Med forskellige læringsrum skaber vi deltagelsesmuligheder for alle børn. Rum til vilde lege, til risikofyldt leg, til stille lege, konstruktionslege og lege, hvor der eksperimenteres og udforskes.
- Når de voksne er observerende eller deltagende i legen, støttes der, ved behov, i legedialogen, ved forhandling og opretholdelse af den gode leg. Der kan også være behov for støtte, når legen tager en ny drejning.
- Vi har øje for det enkelte barn og barnets relationelle miljø og får øje på de børn, som er i periferien af legefællesskabet. Børn, der er i eller kommer i udsatte positioner, får hjælp til at indgå i leg og aktiviteter.
- Der er mulighed for at søge om timer fra inklusionspædagogen, hvor der kan øves legefærdigheder i små grupper med f.eks. legemanuskripter og legekasser. Børnene har her mulighed for, med nye erfaringer og støtte fra en voksen, at udvikle nye forudsætninger for deltagelse i leg.
- Vi har mulighed for at arbejde med ressourceblomsten/forudsætningsanalysen, et pædagogisk redskab, som synliggør barnets ressourcer og de forudsætninger, som skal være til stede for at give barnet de bedst mulige udviklingsbetingelser.
- Ift. forældresamarbejde inddrages forældrene så meget som muligt i den udvikling, vi ser hos barnet. Vi fortæller, om børnenes interesser, projekter, om leg og relationer. Vi opfordrer også til legeaftaler, gerne med forskellige børn i børnegruppen.
- Vi arbejder med "Trivsel på tværs" og har herigennem samtaler, fokusmøder og opfølgingsmøder med forældrene og forskellige samarbejdspartnere.

KOMMUNIKATION OG SPROG

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Eksempler på praksis:

- Det pædagogiske personale laver små børnegrupper, både faste og på tværs af alder, køn, interesser osv. med nærværende voksne. I grupperne øver vi turtagning, at være i fokus og at lytte til hinanden. Der arbejdes med rim og remser, dialogisk læsning, højtlesning og interesse-samtaler til understøttelse af børnenes sproglige udvikling.
- Vi bruger dataindsamling som redskab til styrkelse af sprogudvikling. De voksne går i periferien af leg og aktiviteter eller er deltagende. Her er der mulighed for at være sproglig rollemodel, italesætte intentioner og legemuligheder samt give støtte til konfliktløsning. Med iagttagelse og deltagelse får vi en viden om børnenes positionering og deres brug af kommunikation og sprog og kan ud fra denne viden, lave tiltag til støtte i nærmeste udviklingszone.
- De voksne er opmærksomme på at skabe sprog-sammenhæng bl.a. ved at italesætte intentioner og handlinger, skabe forståelse for kropssprog og følelser, for ord, og med ord og konkrete. Hertil bruger vi sangkufferten, Fri for Mobberi, Kims leg og generel italesættelse af det, vi ser og forstår i rutinesituationer, leg og aktiviteter.
- Vi har øje for det enkelte barns sproglige udviklingsniveau. Der laves en sprog-vurdering ved formodning om, at barnet har brug for sprogstimulering. Sammen med vores sprogansvarlige og vores tale-/hørekonsulent får vi sparring til at lave målrettede indsatser. Vi arbejder bl.a. i små sproggrupper, læsegrupper og legegrupper. Her er det ofte den sprogansvarlige, der varetager opgaven. Der er mulighed for at søge om timer til en særlig pædagogisk indsats. Indsatsen kan

være lege og aktiviteter med særlig fokus på indlæring af forskellige sociale og sproglige færdigheder.

- Læringsrummene indrettes med øje for sprogligt stimuli. Vi bruger billedmateriale til synliggørelse af rummets funktion og legekassernes indhold. I nogle læringsrum er der mulighed for at lave en læsekrog med bøger, der er tilgængelige for børnene, ligesom papir og farveblyanter også er tilgængelige for børnene i flere af vores læringsrum. Ligeledes er der rundt i huset ophængt bogstaver og tal samt billeder som inspiration til samtale. Det er ofte billeder, børnene selv har lavet, billeder med udgangspunkt i bestemte emner eller billeddokumentation fra ture, lege og aktiviteter i dagtilbuddet.
- De voksne møder børnene i øjenhøjde, giver sig tid til samtale og engagerer sig i det, børnene er optagede af. Der er mulighed for at hjælpe børnene med at udtrykke sig og stilladsere samtalen.
Ift. børn i sprogligt udsatte positioner er den voksne særlig opmærksom på at understøtte samspil, øjenkontakt, stimulerer til kommunikation og sprog.
- I leg og aktiviteter, der er voksenstyrede, planlægges der med udgangspunkt i børnenes udviklingsniveau og trin for nærmeste udviklingszone. Her øves bl.a. turtagning, forhandling, afkodning og det pragmatiske sprog med sanglege, temakasser/legekasser, spil og fysiske aktiviteter.
- Der arbejdes, i perioder, blandt andet med bøger, rim og remser, leg med sproget mm. Ligeledes arbejdes der rundt i børnehusene med billedmateriale/piktogrammer til visualisering og som forberedelse af dagens rytme, overgange og aktiviteter.
- Forældrene får inspirationsmateriale med hjem. Til børn fra familier med to sprog tilbydes en lille kuffert med sprogmateriale. (Sproggaven)
- Der er også fokus på non verbal kommunikation for eksempel kropssprog, mimik og pegegestik.
- Både forældre og personale har mulighed for rådgivning med tale-/hørekonsulenten

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Eksempler på praksis:

- I løbet af dagen bliver børnene delt op i mindre grupper, hvor der er plads til fordybelse i planlagte aktiviteter og leg samt plads til at følge børnenes initiativer. De voksne er nærværende og deltagende i både de børne- og vokseninitierede aktiviteter. Her kan støttes og guides i det sociale samspil og skabes deltagelsesmuligheder for alle børn.
- Formiddagen i børnehaven indeholder ofte forskellige aktiviteter og lege. Vi laver bevægelsessange, leger Kimslege, sanselege, hvor der duftes og smages samt sansekasser, hvor vi mærker, fornemmer og gætter.
- Vi laver børnemassage og afslapning/mindfulness, hvor børnene lytter til stille musik. - Et barn eller en voksen mærker, om børnenes kroppe er afslappede ved at løfte en arm eller et ben eller æ den bare hud på ansigt, hænder og fødder med en fjer eller en blød pensel.
- Børnene leger meget på legepladsen, hvor der er mulighed for at løbe, cykle, gynges, rutsje, vippe, gå på balance og klatre. På legepladsen er der træstubbe og andet, der løftes, trilles og skubbes og sandkasser, hvor der kan graves huller, bygges sandslotte og hvor fødder og hænder kan begraves i sandet. Her eksperimenteres med alt fra stille lege til risikofyldte lege. Hvor hurtigt kan man cykle, hvor højt tør man kravle op, hvor meget kan man bære? I legehuse og buskadser leges rollelege og gemmelege og der laves huler med tæpper.

Der bygges sansebaner af både børn og voksne og samles bær, frugter og nødder fra buske og træer rundt omkring på legepladsen.

I små insektglas samles regnorme, bænkebidere, myrer, biller og edderkopper med hjælp og interesse fra en voksen.

- På indearealerne er der mulighed for både stille og vilde lege. Nogle stuer rummer mest aktiviteter til finmotorikken. - Her tegnes, bygges og spilles spil. På andre stuer er der indrettet dukkekrog og konstruktionsrum, hvor der leges rollelege og konstrueres.

I nogle af husene er der tanzanrum og puderum, hvor der bygges huler, tumles og øves grænser og kropsbevidsthed. Gangene og fællesarealerne bliver i perioder brugt til motorikrum, sansebaner og musikrum. Værkstedet indbyder til kreativiteter af mange slags med forskellige materialer – bl.a. maling, modellervoks og tapetklister, hvor børnene får stimuleret den visuelle sans og følesansen.

- Både inde og ude arbejder vi med børnenes kropsbevidsthed ved at italesætte de kropslige fornemmelser børnene oplever, når de bl.a. begejstres over succes ved nye udfordringer og ærgres over endnu ikke indlærte færdigheder.

Vi leger bl.a. i gymnastiksalen/hallen og vores fællesrum, hvor vi løber til musik, laver forhindringsbaner, leger sanglege og stopdans. Her øves balance, koordination og kropsbevidsthed. Vi agerer som rollemodeller ift. alle børn, ved med krop og bevægelsesglæde at gå foran, være ved siden af eller skubbe blidt fremad.

- Vi tager på ture i byen og i skoven, hvor der er mulighed for at mærke grusstien under fødderne, den ujævne skovbund og det glatte fortov. Vi høster bær og samler nedfald. Vi kigger på naturen og hvordan den forandrer sig afhængig af årstiden. Vi bestiger stejle bakker og forsøger at holde balancen i løb nedad. På boldbanen går vi balance på den opkridtede fodboldbane og går og løber på græsset.
- Både inde og ude har vi øje for de børn, der er udfordrede både motorisk og sanse-motorisk. Vi støtter og guider i aktiviteter og leg, skærmer legen i små grupper og lave pauseaktiviteter med f.eks. højtlesning, puslespil og Ipad-spil. I perioder har vi på legepladsen en aktivitetsvoksen, der laver lege og aktiviteter for også her at skabe deltagelsesmuligheder for alle børn.
- Dagens rutinesituationer giver også mange muligheder for forskellige sanseoplevelser. – Når der skiftes, tisses og vaskes hænder, når der synges inden maden, når der ventes på tur, når der duftes, smages og mærkes og når der snakkes om dagens mange oplevelser. Børnene blive mødt i egne oplevelser og fornemmelser og oplever samtidig de andre børn og voksnes reaktioner og udsagn. På den måde får de forståelse for, at vi kan opleve på forskellige måder.

- Med årstidernes skiften taler vi med børnene om vejret, om påklædning og øver selvhjulpethed. Om sommeren får børnene lov at løbe med bare tæer, de smøres ind i solcreme og leger masser af vandleg. Om vinteren øver vi tålmodighed i garderoben, selvhjulpethed i særlig grad og kropsfornemmelser ift. vejret.
- Vi er i løbende dialog med forældrene, også ift. barnets motoriske udvikling. Vi fortæller om friskgjorte kropslige erfaringer og opmuntrer til forskellige tiltag med udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone.
- Huset samarbejder med en fysioterapeut og både forældre og personale har her mulighed at hente sparring og rådgivning.

NATUR. UDELIV OG SCIENCE

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Eksempler på praksis:

- Hver uge tager vi i mindre børnegrupper på ture ud af huset. Vi besøger skoven, hvor vi kigger på nedfald, (blade, kogler, grene og agern) snakker om årstiden, om funktion og former. Vi besøger søen eller åen, kaster sten og grene i vandet, får våde sko.
De voksne medbringer på nogle af turene bøger om f.eks. insekter eller fugle, som de sammen med børnene går på opdagelse i.
Læringsmiljøets deltagelsesbetingelser ift. tempo, samtale og billeder tager udgangspunkt i barnets forudsætninger for at deltage.
- På legepladsen er der mulighed for leg i sandkassen, en snak om mulighederne med vådt og tørt sand, mængdeforståelse, når sandet skal fra skovl til spand og den kropslige fornemmelse af forskellen mellem at gå i sandet og på fliserne. Klatretårnene og træerne giver muligheder for risikofyldt leg, for særlig kropsfornemmelse ift. balance og mod.
Cykler og mooncars bruges i mange forskellige lege, til politi og røver med fart, arbejdsvogne til pålæsning og aflæsning af sand, grene og træstubbe og til fragtning af børn på bagsæder og vogne. Der øves forståelse for mængde, stor og lille, let og tung og for samarbejde børnene imellem.
I buskadser og legehuse leges rollelege. Der laves mad og is af sand, græs, bær og frugt. Der inviteres, købes og betales. Det pædagogiske personale fungerer både som overbliksvoksne, der er tilgængelige ved behov for hjælp og guidning og som deltagende voksne i aktiviteter og leg med mulighed for at være nysgerrige og engagerede deltagere.

På våde dage eksperimenteres i vandpytter og med mudder, på særligt varme dage mærkes det kolde vand på hele kroppen, når der sprøjtes med vand, løbes gennem vandsprederen eller soppes i små basiner.

Nogle af husets inde-aktiviteter flyttes på legepladsen, så der er mulighed for at tegne og male, lave perlekæder eller bygge med LEGO og magnetklodser.

- Børnene har mulighed for at bruge små insektglas og lupper til at indfange bænkebidere, edderkopper og myrer. De voksne viser interesse og nysgerrighed ift. fangsten og taler med børnene om insekterne og vigtigheden af at lukke dem ud igen, når vi har kigget og snakket færdig.
- Vi laver forskellige aktiviteter, der understøtter børnenes læring om bæredygtighed. Vi affaldssorterer efter hvert måltid, snakker om brug af sæbe og vand ved håndvask og går skraldture på legepladsen og i naturen.
- I løbet af dagen har vi fokus på matematisk opmærksom, bl.a. når vi tæller hinanden til samlingen og inden vi spiser og når vi tæller til tre, inden vi synger. Vi spiller spil med terning, tæller prikker, vente på tur og deler opmærksomhed på fælles tredje og bruger en stor terning til motoriske aktiviteter, hvor vi hopper, hinker og drejer det antal prikker, terningen viser.
- Til samlingen, i garderoben og på ture ud af huset, taler vi om årstidernes skiften. Vi understøtter børnenes opmærksomhed på årstiden, vejret og påklædning ved sammen med den at kigge på naturen, mærke temperaturen på egen krop og reflektere over, hvad vi skal have på, når vi er ude. Her lærer vi også om natur og naturfænomener ud fra forskellige bøger og fra børnenes egne oplevelser og vores oplevelser sammen.
- Hos det pædagogiske personale ligger mange interessefeltet og en stor viden om specifikke områder. De voksnes begejstring og engagement muliggør en særlig understøttelse af børnenes nysgerrighed, erfaringsdannelse og udforskningslyst.
- På skærmene og i den daglige dialog med forældrene deles oplevelser, gjorde erfaringer og observationer. Forældrene har på den måde mulighed for at tale med deres barn om, hvad de oplever og lærer i daginstitutionen og for at understøtte arbejdet med de forskellige læreplanstemaer.
- Sammen med børnene har vi en undersøgende og eksperimenterende tilgang; hvad kan flyde, hvad kan synke, vi eksperimenterer med is og vand mv.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Eksempler på praksis:

- Børnene deles i løbet af dagen op i små lege- og læringsgrupper. Det pædagogiske personale har planlagt forskellige aktiviteter, som foregår rundt i de forskellige læringsrum, både inde og ude. I værkstedet er der mulighed at udfolde sin kreativitet med forskellige materialer. Der laves børnekunst, ofte med udgangspunkt i et bestemt emne, en historie eller oplevelse. Der leges med modellervoks i forskellige farver, med former og andet værktøj.
I processen taler de voksne med børnene om former, farver og konsistens. Fantasi og eksperimentering understøttes og stimuleres i samspillet børnene imellem og barn - voksne imellem.
- Der mulighed for at spille på instrumenter, synge og danse. De voksne laver bl.a. sanglege, fagtesange og stopdans. Her er der også mulighed for at klæde sig ud og skabe rollelege, historiefortællinger og lave eventyr, som "de tre bukkebruse". I samspil med en voksen øves forskellige deltagelsesfærdigheder og der laves små justeringer i takt med, at aktiviteten eller legen udvikler sig. Måske er der brug for pauser eller aktivitets-/legeskit.
- Læringsrummene forsøges indrettet, så de inspirerer til leg og deltagelsesglæde. De voksne følger børnenes spor, er nysgerrige og undersøgende. Der laves justeringer i rummene alt efter formål, ønsker og behov med øje for, at børnene har

forskellige forudsætninger for deltagelse, ift. vilde lege, stille lege, skærmede lege og lege med behov for voksenstyring eller guidning.

- Børnene mødes med anerkendelse, omsorg og forståelse for kulturelle forskelle. Vi er nysgerrige og undersøgende overfor børnenes forskelligartede indfald og udtryk.
- I børnehusene er der aftalt, hvilke traditioner, der skal finde sted i løbet af året. Der afholdes:
  - Bedsteforældredag, hvor børnenes bedsteforældre besøger deres barnebarn i børnehaven og får et lille indblik i barnets hverdag.
  - Fastelavn, hvor børnene kommer udklædt og slår katten af tønden.
  - Sommerfest, hvor børnenes familie inviteres til fællesspisning, hygge og et lille indslag fra børnehuset. Familierne medbringer drikkevarer og en ret til buffetbordet.
  - Besøg på plejehjem, hvor børnene møder nogle af beboerne og får indblik i deres hverdag.
  - I julen afholdes flere traditioner, bl.a. julefrokost med børn og voksne, en eftermiddag med julehygge og Luciaoptog for familien og julegudstjeneste for børn og voksne. I løbet af december laver børnene juleklip, nisserne kommer på besøg og der krones julegaver.
- Fabulatoriet tilbyder, i perioder, små musikforløb, hvor børnene deles op i små alderssvarende grupper og på tværs af stuerne. En eller to pædagoger følger med for at skabe tryk og støtte i de forskellige sanglege.
- Med "Fri for Mobberi" taler vi med børnene om forskellighed, tolerance, mod, respekt og omsorg. Det er vigtigt, at det enkelte barn bliver hørt og får medindflydelse i forhold til børnekulturen. Samtalerne og øvelserne i "Fri for Mobberi" bærer de voksne med sig ud i det åbne rum, så vi her kan minde børnene om, at der skal være plads til alle. (Ud fra hver deres forskellige kultur, færdigheder og forudsætninger.)
- Forældrene får gennem dialog, Aula, forældremøder og forskellige traditioner et indblik i børnenes hverdag. Vi er særlig opmærksomme på, at familier fra andre kulturer føler sig imødekommet og informeret.

EVALUERINGSKULTUR

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Vi dokumenterer praksis med udgangspunkt i "Den styrkede pædagogiske læreplan", gennem pædagogisk dokumentation for eksempel fotos, praksisfortællinger, observationer, børneinterviews og meget mere.

Dette danner grundlag for analyse af og systematisk refleksion over sammenhængen mellem læringsmiljøet og børnenes læring og trivsel og udvikling.

Vi vil gennem etableringen af en evalueringskultur i Dagtilbuddet Søhøjlandet understøtte, at personalet udvikler en fagligt selvkritisk og reflekteret tilgang til tilrettelæggelse og evaluering af den pædagogiske praksis.

Den faglige og selvkritiske tilgang skal bidrage til, at personalet får øje på deres praksis, tænker over den og ser mulighederne for at ændre praksis, hvis der er behov for det, hvilket i sidste ende skal udvikle og kvalificere den pædagogiske praksis til gavn for børnene.

Vi har valgt at have minimum to fastlagte forløb om året, hvor vi evaluerer læringsmiljøet systematisk og undersøger, hvordan denne understøtter børnenes trivsel, læring, dannelse og udvikling.

Derudover evaluerer vi og justerer løbende i hverdagen. Fokus her kunne for eksempel være relationer børn og børn imellem eller børn og voksne imellem.

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

- Vi bruger "Tegn på læring" som evalueringsredskab til større evalueringer to gange om året. Her inddrages vores personalemøder, teammøder og gruppemøder til formålet
- Vi dokumenterer praksis ved hjælp af blandt andet : Fotos, film, praksisfortællinger, observationer, relationskemaer
- Vi har lavet en mappe, hvor alle vores forskellige evalueringsmetoder og redskaber er let tilgængelige for personalet .
- Vi bruger børneinterviews som metode
- Vi er ved at udvikle professionelle læringsfællesskaber, hvor selvreflektion og nysgerrighed på hinandens praksis er en selvfølge.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Under udarbejdelse

